

ПРИСТУП ЗАШТИТИ НЕМАТЕРИЈАЛНОГ КУЛТУРНОГ НАСЉЕЂА

**Ирена Медар Тањга, Јеленка Пандуревић, Драгица Панић Кашански,
*Нематеријално културно наслеђе, теоријски, методолошки и
административни аспекти***

Универзитет у Бањој Луци, Филолошки факултет, 2017.

Публикација *Нематеријално културно наслеђе. Теоријски, методолошки и административни аспекти*, ауторки: Ирене Медар Тањге, Јеленке Пандуревић и Драгице Панић Кашански представља резултат рада на научно-истраживачком пројекту *Проучавање и заштита нематеријалне културне баштине Републике Српске*, који је реализован у периоду од 2012–2016. године на Филолошком факултету Универзитета у Бањој Луци. Кроз девет поглавља, ауторке су представиле конкретна теренска истраживања одређених елемената нематеријалног културног наслеђа, настојећи да на тим примјерима објасне сам појам, начин на који га третира Конвенција о очувању нематеријалног културног наслеђа, да прикажу неке аспекте својих теренских истраживања, методологије, обраде документације и инвентарисања елемената нематеријалног културног наслеђа, као и одређене проблеме у идентификовању истих.

Основно питање од којег ауторке полазе тиче се новог административног оквира који даје Конвенција, односно, које измјене у приступу нематеријалном наслеђу налаже тај нови оквир у односу на то како се оно штићило раније. Такође, ауторке се баве и глобалним политикама и стратегијама у области културе, а дотичу се и домаћих прилика у области заштите, у оквиру којих би Конвенција требало да се примјени, правилно препознајући проблеме надлежности и неадекватне правне регулативе. Примјећују и одсуство дискусије о *поимању културног наслеђа у концепцији која административне границе поставља изнад ареалних граница, које су, као што се зна, неупитна категорија етнологије, фолклористике, етномузикологије и других научних дисциплина заснованих на феноменима традиције и народне културе*. (1. поглавље: Предговор, стр.13) У том сегменту, ауторке су неким проблемима посветиле више пажње, а нека питања су препозната, али су само назначена.

Кроз 2. и 3. поглавље дати су осврти на културне политике и проблеме око самог појма и концепта заштите нематеријалног културног наслеђа на глобалном нивоу, те какав је приступ проучавању и заштити тога наслеђе у Републици Српској. Истакнута је важност теренских истраживања и из-

бора одговарајуће теоријско-методолошке концепције, као и одговарајућа обученост истраживача, па је објашњен начин како се томе приступило у оквиру овог пројекта, а у сарадњи са колегама из Балканолошког института САНУ и Института за књижевност и уметност из Београда. У наставку текста „пратимо“ истраживача на терену, од припрема, приступа информатору/саговорнику, начина како се издваја, предлаже и инвентарише нематеријално културно наслеђе, итд. У том смислу, дат је и посебан осврт на примијењену методологију етномузиколошких истраживања.

У 4.и 5. поглављу представљени су одређени елементи нематеријалног културног наслеђа, које су ауторке истраживале: чаројице, лазарице, Петровдан, славски хљебови, романијске кајде, посавско пјевање у двоје. Поред представљања сваког елемента, приложен је и адекватан упитник, који је попуњаван током теренских истраживања.

Начин идентификовања и инвентарисања елемената нематеријалног културног наслеђа представљено је у поглављу 6, кроз прилагођени Унесков формулар.

Закључна разматрања 7. поглавља заправо отварају нова питања и маркирају неке спорне тачке у области заштите нематеријалног културног наслеђа у Републици Српској. Поред тога, ауторке настоје да додатно појасне одређене појмове и коцепте, који се често појављују када је ријеч о тој врсти наслеђа, као и да нагласе важност приступа његовој заштити обједињавањем научног и јавног интереса, у којем важну улогу имају врједносни судови носилаца и корисника одређеног елемента нематеријалног културног наслеђа.

На крају, у задња два поглавља дати су индекси, литература и извори.

Издавач публикације је Универзитет у Бањој Луци, Филолошки факултет. Објављена је 2017. године, у тиражу од 150 примјерака, у тврдом повезу, на 346 страна, са 25 прилога, 33 слике и 9 нотних примјера. Коришћена је обимна, релевантна литература и извори.

С обзиром на актуелност теме и неопходност рјешења проблема адекватне примјене Конвенције о очувању нематеријалног културног наслеђа, публикација ће сигурно заинтересовати научну и стручну, али и ширу јавност. С обзиром на то да је Конвенција давно донесена и ратификована, а још нису стечени услови за њену пуну примјену, јасно је да постоје дубљи проблеми у области заштите културног наслеђа, који захтијевају отворен, свеобухватан приступ и што је најважније, чврсту вољу на нивоима одлучивања да се направе прави кораци у добром правцу. Ова публикација се може посматрати и као још једно подсјећање на неопходност промјене, између осталог и кроз широку научну, стручну и институционалну сарадњу.

Сњежана Глигорић